

עלייתנו בימי השואה

בשנת 1944 - עדיין בעיצומה של מלחמת העולם השנייה - כאשר מפלה של גרמניה כבר הצטיירה באופק; התארגנה בספרד אחת העליות המו-עסות שהגיעו בשנים אלה לארץ-ישראל בדרך הליגאלית. עליה זו היתה מורכבת מיהודים מארצות אירופה, אשר נמלטו מידי הנאצים, - וביניהם קבוצה בת 64 צעירים וצעירות שעשו את דרכם מהולנד הכבושה דרך בלגיה-צרפת - הרי הפירנאים לספרד. כל אלה הצליחו להשאיר בחיים הודות לפעולתה של המחתרת היהודית בהולנד, אשר עבדה בשיתוף פעולה הדוק עם ארגונים מחתרתיים הולנדיים. הקשרים עם ארץ-ישראל הופסקו זה מכבר, אך כל הזמן שהדבר ניתן להעשות התקיימו החוגים והפגישות של "החלוק" ויתר הארגונים החלוציים כסדרם, אם כי בקשיים מרובים בשל התקנות הקיימות במשטר הכיבוש הגרמני.

כבר בראשית תקופת הכיבוש החלו בודדים לחפש דרכים מעבר לגבולות הולנד אל הארצות הנייטרליות, כגון שווייץ, ספרד ומעסים הצליחו במאמצים אלה. בסוף 1943 הוכתרו המאמצים בהצלחה. כאשר הצליחו ראשוני החלוצים מהולנד בעזרת ה"מקי" (המחתרת הצרפתית) להגיע לספרד, בצורה מאורגנת. חלוצים רבים הלכו בעקבותיהם, ולרוב התעכבו בצרפת וחיכו שם להזדמנות הבאה לעבור את הפירנאים. במשך תקופת שהותם בצרפת עבדו במשרדי הצבא הגרמני שם או אצל איכרים צרפתיים כפועלים הולנדיים, מצוידים בתעודות מזויפות, וכל הכרוך בזה. אין זה המקום להאריך בחיבורים על תקופה זו, אשר בשביל רבים היתה רבת הרפתקאות עד הגיעם לספרד החפשית. רבים אחרים לא זכו להגיע למחוז חפצם ונתפסו בדרך... אלה אשר הגיעו לספרד (לרוב בהדרכת מורי דרך רודפי בצע) - וביניהם כותב שורות אלה - נתקבלו שם על ידי ארגון הג'וינט, אשר דאג לנו בכל הנוגע לצד החומרי - בתחילה בברצלונה ובמדריד, ולאחרונה - לפני ההפלגה לארץ-ישראל - בקאדיז.

לצד הרוחני דאגנו לנו בעצמנו, אורגנו חוגים לעברית וכו'. ובפעם הראשונה אחרי שנות הכיבוש באירופה הכבושה התחלנו להרגיש שוב כ"בני אדם". שם גם הגיעו אלינו הידיעות הראשונות על הנעשה ב"ארץ".

שמועות על "סיעה ב'", אשר כבר הסתננו אלינו בהיותנו בצרפת, התאמתו, וגדולה היתה הפליאה בינינו, אשר בדרך נס הצלנו את נפשנו מהתופת בה מצאו את מותם מיליוני מבני העם, על השקט הנפשי, בו עסק ה"ישוב" ב"פוליטיקה" חסרת ערך בעינינו. עז היה רצוננו להתלכד ולהשאיר יחד גם אחרי העליה, למרות השקפותינו השונות.

בעיר קאדיז בדרום ספרד התארגנה העליה של מעל 400 יהודים אשר חיכו בכליון עיניים לבוא האניה. היתה זו האניה Guinée אשר הגיעה לארץ-ישראל ב-4 בנובמבר 1944, ונתקבלה כמובן על ידי הבריטים ברגשות מעורבים! הרי פה הגיעו ארצה בני-אדם אשר רובם ככולם היו בשבילם סכנה כיוצאי ארצות האויב באמצע המלחמה. כולנו "אושפזנו" במחנה עתלית, ומיד התגלחה לנו המציאות הארצישראלית: מכל עבר - דהיינו מכל הזרמים הקבוציים - עטו עלינו על מנת לחטוף אותנו למשקים, וכך עלו לתוהו כל הכוונות הטובות להשארות יחדו... על עצם העליה הזו מלאה העתונות בכתורות ראשיות הודיעו על בוא האניה ארצה, אשר הביאה לרבים מבני הארץ את הידיעות המהימנות הראשונות על השואה...

בן-גוריון - אז יושב ראש הנהלת הסוכנות היהודית - ביקר בעתלית; דובקין, ראש מחלקת הקליטה, בא לביקור וכו'.

תשעה חברים החליטו להצטרף לחוליות, מהם ארבעה נשארו עד היום. כמעט כל ה-64 הלכו למשקים ואחוז גבוה נשאר שם עד עתה. עוד בחילת 1944 הגיע לחוליות חבר אחד מספרד אשר עלה באניה אחרת.

מיד אחרי גמר מלחמת העולם השנייה הוחל על ידי חברי "עלית ספרד" בפעולות קשר והסברה ליהודי הולנד. "לשכת קשר" זו הוציאה עתון בשפה ההולנדית "הגשר", אשר הופיע עד סוף שנת 1946, כאשר נהיה למיותר עקב הפעולות הרשמיות המאורגנות של הארגון "הכשרה ועליה" בהולנד ויציאתם של השליחים הראשונים להולנד.

קשרים אמיצים קושרים עד היום הזה את עולי ה-Guinée - מדי פעם בפעם מחקיימות פגישות לזכר העליה, ולזכר אותם החברים אשר חוך הקרבה עצמית איפשרו עליה זו, ולא זכו לראות את הארץ, ונפלו בנכר. מבין כל אלה ייזכר כאן שמו של ההולנדי הנוצרי, המורה הדגול יופ ווסטרוייל, אשר הקריב את חייו חוך פעולות עזרה לחלוצינו, שמו הונצח על ידי נטיעת יער ווסטרוייל שעל-יד קבוץ גל-עד.